

Aplikace matematiky

Zprávy

Aplikace matematiky, Vol. 4 (1959), No. 6, 470--(472)

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/102687>

Terms of use:

© Institute of Mathematics AS CR, 1959

Institute of Mathematics of the Academy of Sciences of the Czech Republic provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This paper has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://dml.cz>

ZPRÁVY

PADESÁTINY PROFESORA VLADIMÍRA KOLOUŠKA

Dne 16. března 1959 oslavil v plné tvůrčí vědecké práci padesátiny profesor statiky a dynamiky Vysoké školy železniční v Praze Ing. dr. VLADIMÍR KOLOUŠEK, doktor technických věd a laureát státní ceny.

Jubilant je vynikajícím odborníkem ve stavebné dynamice. Jako prvý se u nás soustavně zabýval kmitáním konstrukcí (antenních stožárů, patrových a prostorových rámnů, základů, různými otázkami teorie kmitání, útlumu a kmitáním mostů). Jeho deformační metoda pro výpočet kmitání spojitých nosníků a rámových soustav našla záhy široké uplatnění. Aplikovaná matematika, na niž klade velký důraz, byla vždy jubilantovi důležitým prostředkem pro řešení obtížných technických úloh. Základním dílem prof. Kolouška je dvoudílná „*Dynamika stavebních konstrukcí*“, za kterou byl jubilant v r. 1957 počtěn státní cenou. O vysoké vědecké úrovni tohoto díla svědčí i to, že druhý díl „*Dynamiky*“ byl vydán i v Lipsku a v Paříži v německém a francouzském překladě. Největší zásluhou prof. Kolouška je to, že vychoval řadu vědeckých pracovníků v oboru kmitání a vytvořil tak českou školu stavebné dynamiky — obor to, který byl ještě před několika lety u nás naprosto neznámý.

Celá naše odborná veřejnost přeje prof. Kolouškovi do dalších let pevné zdraví a mnoho úspěchů v další vědecké práci.

Ladislav Frýba

K PADESÁTINÁM PROFESORA DR. ZDENĚKA PÍRKA

Dne 12. prosince tohoto roku se dožívá padesáti let RNDr. ZDENĚK PÍRKO, doktor fyzikálně-matematických věd, profesor ČVUT, děkan elektrotechnické fakulty ČVUT.

Soudruh Pírko patří k našim nejvýznamnějším vysokoškolským pracovníkům. Vystudoval přírodovědeckou fakultu Karlovy university (obor MF) a absolvoval v r. 1931. V r. 1932 získal doktorát přírodních věd. Po absolutoriu učil několik let na střední škole, jeho vědecká a publicistická činnost však daleko přesahovala rámec povolání středoškolského profesora, jak o tom svědčí velké množství publikací. S. Pírko publikoval několik desítek původních prací z geometrie, balistiky, raketové techniky, řadu popularizačních článků, životopisných statí aj.; napsal také řadu učebních pomůcek (z vektorové analýsy, o Laplaceově transformaci, o dif. rovnicích), které patřily mezi první učební pomůcky v českém jazyce pro posluchače ČVUT.

Po osvobození v r. 1945 přešel na Vysokou školu strojního a elektrotechnického inženýrství, kde se v r. 1947 habilitoval. Již v první republice patřil s. Pírko mezi naši pokrokovou inteligenci. Na vysoké škole vyvinul po roce 1945 mimořádnou politickou a odbornou aktivitu. V historických dnech r. 1948 nacházíme s. Pírka v čele pokrokových sil techniky. V září 1950 se stává prvním děkanem právě vytvořené samostatné elektrotechnické

fakulty (v témž roce je jmenován profesorem ČVUT), v r. 1954 je povolán do funkce generálního tajemníka Státního výboru pro vysoké školy, v letech 1955–56 je náměstkem ministra školství a kultury. Od r. 1956 je znovu děkanem elektrotechnické fakulty ČVUT. Dnes zastává s. Pírko kromě funkce děkana a generálního tajemníka SVPVŠ ještě funkci vedoucího katedry M a Dg na elektrotechnické fakultě ČVUT. Ve všech těchto funkcích se věnuje práci s téměř nepředstavitelnou energií. Jeho hluboká oddanost věci socialismu, jeho pronikavé chápání potřeb socialistické výstavby spolu s odbornými znalostmi a organizaátorskými schopnostmi z něho činí jednoho z předních budovatelů našeho nového vysokého školství.

Naš stát ocenil zásluhy s. Pírka; s. Pírkovi bylo letos uděleno vyznamenání za zásluhy o výstavbu.

Soudruh Pírko je člověk skromný, krajně obětavý. Jeho osobní péče o mladší spolupracovníky je příkladná. Přistupuje k nim nejen jako přesvědčený socialista, pracovník a politicky náročný, ale také jako člověk s hlubokým lidským citem. To mu získává úctu a vážnost všech pokrokových a poctivých lidí, s nimiž pracuje.

Padesátiny zastihují s. Pírka v plné práci, spojené s přestavbou našeho školství. Přejeme mu všichni, kteří s ním spolupracujeme, hodně sil do padesátky druhé a hodně úspěchů.

Josef Veselka

PADESÁTINY DR. LADISLAVA ŠPAČKA

Dr. LADISLAV ŠPAČEK, laureát státní ceny, se narodil 30. 5. 1909 v Praze.

Po studiu na přírodovědecké fakultě Karlovy university dosáhl v r. 1932 doktorátu přírodních věd — sub summis auspiciis. V letech 1933 a 1934 studoval matematiku v Paříži a v Cambridgi a po návratu byl asistentem v matem. ústavu KU a ČVUT. V r. 1938 nastoupil do fyzikálního výzkumu Škodových závodů v Praze a odtud přešel v r. 1947 do nově zřízeného Teoretického odd. čsl. závodů kovodělných a strojírenských (nyní Výzkum teoretický Státního výzkumného ústavu tepelné techniky) při ministerstvu těžkého strojírenství. V r. 1954 mu byla udělena státní cena za teoretické práce z oboru samobuzeného kmitání obráběcích strojů. Ve Výzkumu teoretickém zastává dr. Špaček funkci zástupce vedoucího a vede oddělení proudění a kmitání. Obě oddělení dosáhla pod jeho vedením vynikajících výsledků teoretických i praktických. Je školitelem řady vědeckých aspirantů a pracuje v mnoha vědeckých i odborářských institucích.

Dr. Špaček spojuje ve své osobě bohaté znalosti a exaktní způsob myšlení abstraktního matematika s širokým technickým rozhledem a vzácnou schopností aplikovat teoretické výsledky v praxi. Těmto jeho vlastnostem spolu s velkou pracovitostí a houževnatostí lze děkovat za to, že ve Výzkumu teoretickém byla vyřešena řada problémů, které byly dosud považovány za neřešitelné a jejichž řešení má světovou úroveň. Výsledky jeho prací jsou zachyceny publikacemi v odborných časopisech, knihách a ve výzkumných zprávách (30 prací).

Dr. Špaček je člověkem neobyčejně skromné povahy, duchaplný společník s jemným smyslem pro humor.

Redakce Aplikací matematiky, jejímž je členem a pilným spolupracovníkem, i všichni přátelé dr. Špačka, přejí jubilantovi hodně zdraví a klidu v jeho záslužné vědecké práci, od které očekává nejen strojírenský průmysl, ale i matematická věda ještě mnoho vynikajících výsledků.

Miloslav Hampl

PADESÁTINY PROFESORA VÁCLAVA VOTRUBY

Dne 19. prosince 1959 se dožívá padesáti let RNDr VÁCLAV VOTRUBA, profesor Karlovy university v Praze, člen korespondent ČSAV.

Vědecký zájem profesora Votruby se především soustřeďoval na moderní partie teoretické fyziky, z nich pak zejména na kvantovou teorii polí, na fyziku elementárních částic a na teorii relativity. Nejznámější vědeckou prací profesora Votruby je práce „*Teorie materialisace paprsků gamma v poli elektronu*“, započatá během jeho studijního pobytu u profesora WENTZELA v Curychu a pak otištěná v Rozpravách České akademie věd v r. 1948. V této práci se odvozuje a podrobně vyšetřuje vzorec pro účinný průřez procesu, při kterém je zánik dopadajícího fotonu (paprsku gamma) v poli elektronu následován vznikem páru positron a elektron. Zejména tvar tohoto vzorce pro prahové energie procesu je uváděn v mnoha učebnicích a monografiích zabývajících se interakcí záření s hmotou.

Neméně významnou složkou dosavadní činnosti profesora Votruby bylo jeho pedagogické působení. Jeho přednášky z teoretické fyziky poutaly zájem posluchačů pro promyšlený a zajímavý výklad probíraných otázek a pro přesnou matematickou formulaci úloh. Z této činnosti vzešla také kniha „*Teorie elektromagnetického pole*“, napsaná spolu s dr. MUZIKÁŘEM. O oblíbenosti této knihy svědčí její druhé vydání. Nejvýznamnější je však výsledek pedagogického působení profesora Votruby. Svými přednáškami pevně zakotvil v učebním programu fyziky na Karlově-universitě moderní partie teoretické fyziky a zároveň připravil řadu mladších vědeckých pracovníků pro práci v těchto oblastech teoretické fyziky.

Poslední leta činnosti profesora Votruby jsou ve znamení zvýšené organizační činnosti. Profesor Votruba aktivně působí v matematicko-fyzikální sekci ČSAV a po tři leta působil jako náměstek ředitele Spojeného ústavu pro jaderné výzkumy v městě Dubna u Moskvy.

Využívající této příležitosti přejeme jubilantu mnoho úspěchů v další jeho práci a hodně zdraví do dalších let.

Ladislav Trlířaj

OPRAVA

V 5. čísle letošního ročníku bylo provedeno nesprávně stránkování. Prosíme čtenáře, aby si je laskavě opravili: strany 225 – 304 mají být očíslovány 325 – 404.

Red.

Aplikace matematiky, roč. 4, 1959. — Vydává Československá akademie věd v Nakladatelství ČSAV, Praha 2, Vodičkova 40. — Adresa redakce: Matematický ústav Československé akademie věd, Praha 2, Žitná ul. 25, tel. 227217. Rozšiřuje Poštovní novinová služba. Administrace: Poštovní novinový úřad, Praha 3, Jindřišská 14. — Objednávky přijímá každý poštovní úřad nebo doručovatel. — Cena 1 výtisku Kčs 7,50, v předplacení (6 čísel ročně) Kčs 45,—. Tiskne Knihkisk, n. p., závod 05, Praha 8, tř. Rudé armády 171.

Toto číslo vyšlo v říjnu 1959.

A-11516